

Konfirmation – Gud eller grunker?

af

Adjunkt, ph.d. Henrik Reintoft Christensen, Institut for Kultur og Samfund, Aarhus Universitet

Lektor, ph.d. Leise Christensen, Folkekirkens Center for Uddannelse og Viden

Vi har lige været igennem det igen: Et sted mellem 40 og 50.000 13-14 årige valgte at gøre det i 2014 - som i 2013, 2012, 2011. De valgte at blive konfirmeret i Den danske Folkekirke. Bag dem står næsten 100.000 biologiske forældre og et ukendt antal pap- og bedsteforældre. Det vil sige, at mindst 150.000 danskere hvert år er nært berørt af denne religiøse- og familiemæssige begivenhed.

På grund af konfirmationens status som fast indslag i forårsmånederne er det lige så sikkert som amen i kirken, at diskussionen for eller imod konfirmation blusser op. Religionsskeptikere fremfører de samme argumenter år efter år: ”Det er for galt, for de unge gør det alligevel kun for gavernes og pengenes skyld. Det er hykleri”. På den anden side af kampzonen står de mere konservativt kristne, som heller ikke fornyer deres argumenter på nævneværdig vis, og som slet ikke synes, at konfirmandstuens status som missionsmark kan vurderes højt nok: ”Det er folkekirkens største chance for at vinde de unge for kristendommens sag.”

Selvom så stor en procentdel af forældre til unge i 13-14 års alderen formodes at være involveret på et eller andet niveau i den omstændighed, at deres barn skal konfirmeres, er det ikke meget, man har vidst om forældrenes holdning til konfirmationsforberedelsen. I den verserende debat for og imod konfirmationen er det sjældent, at konfirmandforældrenes røst høres for slet ikke at tale om konfirmandernes.

Det forsøger en ny dansk undersøgelse fra konfirmationsårgangen 2013 at råde bod, idet vi i begyndelsen og i slutningen af konfirmationsforberedelsesforløbet har spurgt godt 2000 konfirmander fra hele landet om bla. deres motivation for overhovedet at deltage. Ligeledes har vi spurgt forældrene om deres holdning til deres børns konfirmationsforberedelse, kirke, kristendom og konfirmation generelt og fået svar fra knap 1400 forældre. De adspurgte forældre og konfirmander kommer fra ni ud af ti stifter og dermed fra både land og by og fra hovedstadsområdet. Undersøgelsen er en del af et stort europæisk projekt, hvor 30.000 konfirmander fra ni lande deltager.

Konfirmanders bjergsomhed i forhold til iPhones, cykler og penge nævnes ofte som motivation for konfirmandernes tilmelding til konfirmationsforberedelsen. De møder op for pengenes og gavernes skyld (interessant nok beskyldes voksne aldrig for at holde f.eks. bryllupper for pengenes skyld, men det er en anden sag). Er det imidlertid en korrekt antagelse?

Nej, ikke helt. Vi har spurgt til en række faktorer, der kunne motivere dem. Ser man på, hvor vigtig de mener festen, gaverne og velsignelsen er, viser det sig, at næsten halvdelen (47%) mener, at festen er vigtig eller meget vigtig for deres tilmelding til konfirmationsforberedelsen; at en lille tredjedel (29%) mener gaverne og pengene, og en tredjedel (33%) mener, at

konfirmationsvelsignelsen er vigtig eller meget vigtig. Men som det er med sådanne undersøgelser, er det ikke kun vigtigt, hvordan man spørger, men også hvor og hvornår man spørger: At vi har spurgt dem i konfirmationsforberedelsestiden har sikkert betydning i forhold til at spørge dem i skoletiden. At vi har spurgt dem både i begyndelsen og i slutningen af konfirmationsforberedelsen, har også betydning. For eksempel er alle tre faktorer forståeligt nok blevet vigtigere, end de var tidligere på året, da konfirmationen endnu var en fjern begivenhed. Landsgennemsnittet dækker over nogle geografiske variationer. Hvis vi kun ser på de svar, vi fik i starten af konfirmationsforberedelsen, kan vi se, at der, hvor festen betyder mest, er på Fyn, hvor næsten seks ud af ti svarer, at festen er vigtig. Til gengæld er velsignelsen kun vigtig for tre ud af ti der. Det er også på Fyn, at gaverne og pengene er vigtigst for flest i forhold til de andre stifter (39%). I Ribe Stift finder fire ud af ti konfirmationsvelsignelsen vigtig, mens gaverne og pengene er vigtige for hver fjerde. I hovedstadsområdet ligger man lige på landsgennemsnittet, hvad angår konfirmationsvelsignelsen og gaverne og pengene. Der, hvor gaverne og pengene betyder mindst, er i Aarhus Stift, hvor kun hver femte mener, at de er vigtige for tilmelding til konfirmationsforberedelsen, mens næsten fire ud af ti mener, at konfirmationsvelsignelsen er vigtig. De øvrige stifter placerer sig midt i dette felt.

Empirisk set kan man altså ikke umiddelbart godtgøre påstanden om, at gaver og penge er det, der betyder *mest* som motiverende faktor for konfirmanderne, selvom det, ikke unaturligt, betyder en del. Man skal formentlig også medtænke den generelle samfundsudvikling. Hvor det for 25 eller flere år siden ikke var almindeligt, at unge, der fravalgte konfirmationen, fik fest, gaver og penge i samme omfang som konfirmanderne, er det nu helt almindeligt. Nonfirmation, borgerlig konfirmation, ungdomsfest, og hvad forårsbegivenheden ellers kaldes, medfører ofte en gavestrøm på samme niveau som en kirkelig konfirmationsfest. De cykler og iPads, som 14-årige mener at have brug for, får de således uanset anledningen. Det, opmærksomheden i dag måske skulle rettes mod, er ikke skellet mellem dem, der får en kirkelig konfirmation med efterfølgende fest og dem, der får en ”borgerlig” fest uden kirkeligt ritual, men skellet mellem dem, der får det hele, og dem, der ikke får en fest af den ene eller den anden karakter, fordi familieomstændighederne og økonomien ikke er til det.

Men hvordan ser de forældre, der har teenagebørn til konfirmationsforberedelse, på det? Hvad er vigtigt for dem? Er det dannelsesaspektet ved konfirmationsforberedelsen? Er det, at forberedelsen skal pege på, at Jesus Kristus er verdens frelser? Eller er det, at konfirmanden skal lære kristendommen at kende som kulturbærende faktor i Danmark? På landsbasis mener to ud af tre forældre, at det er vigtigt, at konfirmationsforberedelsen viderebringer viden om kristendommen som kulturbærende faktor i Danmark. Næsten lige så mange mener, at det individuelle dannelsesaspekt er vigtigt, mens hver tredje mener, at det er vigtigt, at konfirmanderne lærer om Jesus Kristus som verdens frelser. For forældrene er det således det samfundsmæssige, som er det vigtigste, men her er også geografiske forskelle. F.eks. mener syv ud af ti forældre i Nordjylland, at det er vigtigt, at konfirmanderne lærer om Jesus Kristus som verdens frelser i modsætning til hovedstadsområdet, hvor kun hver femte forælder finder det vigtigt. Kristendommen som kulturbærende institution viser mindre geografiske forskelle og er generelt vigtig for alle forældre. Nu kunne svarene skyldes, at der bor flere religiøse mennesker i Nordjylland end i

hovedstadsområdet, men selv efter at have taget højde for det, har geografi en selvstændig betydning. En forklaring kunne kan være, at man er mere traditionsorienteret i landområder og mindre byer, i forhold til mere urbaniserede områder, hvor tradition spiller en mindre rolle.

Undersøgelsen rummer langt flere tal og parametre om både konfirmander og forældre, end det har været muligt at medtage her. Men disse tal giver alligevel en indikation af, at den traditionelle og ofte gentagede påstand ”de gør det for pengenes skyld” ikke nødvendigvis er den eneste sandhed om konfirmanders forhold til deres forberedelsestid og konfirmation. De unge har selv mere at sige om sagen! Det ku’ man jo prøve at lytte lidt til også!